

Megemlékezés Dr. Kálmán Attila életútjáról
Dr. Márkus Mihály, a Dunántúli Református Egyházkerület tiszteletbeli püspöke

Hetvenhét esztendő és hat napot kapott ajándékba teremtő Istenétől dr. Kálmán Attila. Ebből ötvenhét esztendőt töltött a tanári katedrán. (Bízom benne, hogy a négy év államtitkárság is tekinthető katedrán töltött szolgálatnak). Az utóbbi években ugyan már eltűnt a tantermekből a dobogóra épített katedra, diákjainak a tisztelete azonban továbbra is ott őrzi emlékét.

1938. október 22-én született, és 2015 október 28-án hunyt el szerettei körében. Iskoláit Tatán, Esztergomban, Budapesten, Szegeden majd ismét Budapesten végezte: tanítóképző, tanárképző, egyetem, doktorátus, kandidatúra. „Fontosabb” kitüntetések a száma tizenkettő.

Tanítói, majd tanári munkásságának állomásai: Dány, Kistarcsa, Budapest, Tata (Eötvös gimnázium), - államtitkárság - Pápa (igazgató), Tata („refi” - alapító-szervező igazgató). Még a szervezés időszakában – amikor 2004-ben, 66 esztendősen épületet, diákot és tanárt egyszerre kellett szerveznie, egy volt tanítványa, majd kollégája őszintén kérdezte:

- Most, új iskolát? Csökken a gyereklétszám, sorra zárják be az iskolákat! A válasz tömör volt:

Jó iskolára mindig szükség lesz! Karácsony Sándort ő maga idézte: „Rossz iskola az, amelyik mindent megtilt. Még rosszabb az, amelyik mindent megenged. A jó iskola pontos szabályokkal kikövekezi a küzdőteret, és leáll a diákokkal - a szabályokat betartva és betartatva – birkózni”.

A titok nyitja: a hivatás (Isten hívott tanárnak, ő hívott ebbe az iskolába diáknak) és a küldetés: a mindennapos feladataim legfontosabb részét nem a tanterv és nem az igazgatóm írja elő. A kötelező szabályokban és azokon túl előírtak felett tudom, hogy ma is, akár a hetedik órában is az Istentől kapott megbízatást küldetésként viszem magammal az órára! Ezzel az elkötelezettséggel volt igazgató Uram minden tanítási napon reggel 7-től este 7-ig az iskolában.

A „külső” események után néhány felvillanás következtek a lelki oldalról is. A családi otthon imádkozó légköréből formálódó kicsiny mag elkötelező erősítést kapott, amikor a tatai református lelkipásztor mert csak segítséget nyújtani 1945-ben a három gyermekes, hontalanná vált édesanyának, a Gyülekezeti Otthon alagsori helyiségébe befogadva őket. Mátraházi konferencián klasszikus „gyermekmegtérés”: de a folytatásában 11 éves kortól kezdődően naponta bibliaolvasás és naponta imádkozás. Ettől kezdve vált egyik kedves énekévé az indiai Sundar Singh („Kelet Assisi Ferencének”) ébredési éneke:

„ Eldőlt a szívemben, hogy követem Jézust. - Nincs visszaút!
Mögöttem a világ, előttem a kereszt... - Nincs visszaút!”

A Szentírás szava személyes üzenetté nemesedik: „Én, az Úr, arra tanítalak, ami a javadra válik. Azon az úton vezetlek, amelyen járnod kell” (És 48,17). Az 53 éve a naponta vele együtt imádkozó házastárs, az együtt imádkozó gyermekek jelentik majd a kiegyensúlyozottság, a belső béke, a derűs boldogság szent titkát: „Boldogok mindazok, akik őbenne bíznak!” (Zsolt 2,12, Károlyi fordítás)

Aki nem döntött, azt ledönti az élet. Aki döntött, az dönthetetlen lesz. Havonta házi találkozók, Bibliával a kézben, de besúgókkal gazdagítva, - és? Osztálykirándulás az egykori Kelet-

Németországba, az NDK-beli „Stasi” díszkíséretével, - és? Valós és valótlan tartalmú feljelentések, - és? Félnapos „napoztatás” a román-magyar határon, - és? - „Velem van az Úr, nem félek; ember mit árthat nékem?” (Zsolt 118,6). Visszatekintve akár egy rövidebb szakaszra, visszatekintve akár egy életre, bátran idézhetjük: „Tudom, kinek hittem és bizonyos vagyok benne, hogy ő az én nála letett kincsemet meg fogja őrizni ama napra” (2 Tim 1,12, Károlyi fordítás).

* * * * *

Ezekkel a gondolatokkal, Isten igéjének áldott biztatásával bocsássátok utolsó útjára dr. Kálmán Attilát - a hitvestársat, az édesapát, a nagyapát, a testvért és a rokont, gyászoló kedves hozzátartozói:

Felesége, Erzsébet, - fiai: Attila és Endre, menyei: Evelyn és Mariann, unokái: Teresa és Felix, Judit és András. Testvére Szabolcs (családjával), a közeli és a távoli rokonok.

Főhajtással búcsúznak dányi, kistarcsai, budapesti, tatai (Eötvös), pápai és tatai (refi) tanárkollégái. A tatai Presbitérium, a gyülekezet tagjai. Mindazok az egyházkerületi és országos egyházi, valamint világi-polgári közösségek, amelyeknek a tagja, a vezetője vagy a tanácsadója volt. Búcsúzik a tanítványainak, a munkatársainak, a barátainak és tisztelőinek felsorolhatatlan serege - mindnyájan, akik itt vagyunk a templomban, vagy a közelben valamelyik épületben, vagy távolról gondolunk ide e percekben.

* * * * *

Hetvenhét esztendő és hat napot kapott ajándékba teremtő Istenétől dr. Kálmán Attila. Ebből ötvenhét esztendőt töltött a tanári katedrán. Mert jó iskolára mindig szükség volt, és mindig szükség lesz. Az utóbbi években ugyan már eltűnt a tantermekből a dobogóra épített katedra, tiszteletünk azonban továbbra is ott fogja őrizni Igazgató Úr emlékét. A költő szavával szólva:

„Nőttön nő tiszta fénye, amint időben s térben távozik...” (Arany János: Széchenyi emlékezete).

* * * * *

Helyünkről felállva, Istennek szent Igéjét hallgassuk Pál apostolnak a Korintusiakhoz, illetve a Rómabeliekhez írt leveléből:

„Hirdetjük, amint meg van írva: amit szem nem látott, fül nem hallott, ember szíve meg sem sejtett, - azt készítette el Isten az őt szeretőknek” (1 Kor 2,9)

„Akiiket Isten Lelke vezérel, azok Isten fiai. Mert nem a szolgaság lelkét kaptátok, hogy ismét féljete, hanem a fiússág Lelkét kaptátok, aki által kiáltjuk: Abbá, Atyám! ... Azt pedig tudjuk, hogy akik Istent szeretik, azoknak minden a javukra szolgál - akiket elhatározása szerint elhívott.” (Rm 8,14-15;28)

Igehirdetés Dr. Kálmán Attila temetésén
Dr. Szabó Előd, a Tatai Református Egyházközség lelkipásztora

Alapige: Első korinthusi levél 10. rész 31. verse „Bármit tesztek, mindent Isten dicsőségére tegyetek!”

Gyászoló Család, végtisztességet tévő, emlékező Gyülekezet! Kedves Testvéreim!

A mai napon, túlzás nélkül állíthatom, hogy páratlan életútra tekintünk vissza. Ha csak a legegyszerűbb tényeket soroljuk fel, hogy milyen sok helyen fordult meg egyházunk, magyar nemzetünk, tudományunk előmozdítása érdekében; hogy mennyi tisztsége volt egyházi, állami, kulturális szinten; hogy hány intézmény életét határozta meg, nem csak pedagógusként, de tanácsadóként, szakpolitikusként is; hogy életművét mennyi elismeréssel, kitüntetéssel méltatták; ha csak ezeket végiggondoljuk, már akkor nagyon sok mindent felsoroltunk. Azonban hogyha azt is végiggondoljuk, hogy milyen sok ember életében hagyott kisebb-nagyobb formában nyomot a munkássága, hiszen minden jelenlévőnek van olyan emléke Dr. Kálmán Attila életével, munkájával kapcsolatban, ami egész életére beleivódott a gondolataiba, a lelkébe; akkor értjük, hogy miért mondom ezt: páratlan életútra tekintünk vissza.

A páratlanság mellett azonban még egy fontos fogalmat elő kell hoznom. Ez pedig az, hogy elköltözött testvérünk, mint pedagógus, mint gyülekezeti tag, mint a református egyház különböző szintű vezetője, mint állami szakpolitikus: meghatározó személyiség volt. Ahol megjelent, ott őt nem lehetett kikerülni. Nem lehetett megtenni, hogy a véleményét csak úgy lesöpörjük, hiszen amit végiggondolt, azt mondta ki, amit pedig kimondott, azt olyan súllyal tudta képviselni, hogy mindenki kénytelen volt meghallgatni, sőt az esetek nagy többségében elfogadni gondolatait. A sort pedig folytathatnám nagyon sokáig, hogy mennyi mindenben érezzük az Istentől megáldott 77 esztendő életút mennyei értékeit.

Tudom, hogy furcsán hangzik az, amit most mondok, de a hangsúly a mai napon mégsem lehet Dr. Kálmán Attila életén és gondolatain. Akkor sem, hogyha érezzük és tudjuk, hogy mindez kikerülhetetlen. Mégis szeretném nagyon komolyan venni azt, amit ő kért személyesen, hogy ne legyen nagy felhajtás a búcsúztatása körül, hogy ne akarjunk többet mutatni, mint ami szükséges, és a legfontosabb, hogy ez a mai nap ne róla szóljon, még akkor sem, hogyha órá emlékezünk és a földi létre nézve tőle veszünk búcsút. Annak ellenére mondom ezt, hogy nagyon sok mindenben példaként tekinthetünk az életére és életének egy-egy pillanatát, eseményét fel kell eleveníteni, mégsem róla lesz szó, hanem arról beszélünk, akire az élete mutatott: Istenről.

Így értjük igazán a felolvasott bibliai mondatrész minden szavát: „bármit tesztek, mindent Isten dicsőségére tegyetek”. Én magam nem olvastam Kálmán Attilának olyan írását, nem hallottam olyan felszólalását, hogy ne azzal fejezte volna be: Soli Deo Gloria, vagyis egyedül Istené a dicsőség! Mindeközben pedig, jó pedagógusként, hogy nyomatékot adjon ennek a mondatnak, mutatóujjával felfelé mutatott, hogy a szemünket is felemelje a földről az ég felé, Isten felé.

Elköltözött testvérünk élete, annak minden szándéka ugyanis az volt, hogy megmutassa másoknak a Mindenhatót, aki az ő életét vezette, aki családjában, munkájában, minden gondolatában központi szerepet foglalt el. Milyennek láthatjuk az ő életét? Olyannak, mint egy nagyon szépen berendezett és elrendezett kirakatnak az üvegét. Soha nem az üveget nézzük, hanem azt, ami mögötte van, mégis érezzük, hogyha nem lenne ott az üveg, akkor az eső beesne, a por tönkretenné, az emberek elhordanák a mögötte lévő értékeket. A kirakat pedig mindig arra való, hogy az embereket bevonzza az üzletbe, hogy személyesen az övék legyen mindaz, amit kintről láttak. Az üvegre akkor van szükség, hogyha megmutatja a mögötte lévő szépséget. Az üvegre akkor van szükség, hogyha minden mögötte rejlő értékkel együtt az embereket a lényeghez vezeti. Dr. Kálmán Attila életét látva kimondhatjuk, hogy ez a szándék hatotta át: úgy élni, hogy életének minden értékén, kincsén, szépségén keresztül az emberek meglássák azt, akiért tett mindent, az Örökkévaló Istent. Sőt a mai napon azt is el kell mondanom, hogy mindent azért tett, hogy minél több embert elvezessen a Megváltóhoz, Jézus Krisztushoz. Életének mottója tehát a bibliai mondat: „bármit tesztek, mindent Isten dicsőségére tegyetek”.

Természetesen a kérdés bennünk is felmerül, hogyha szeretnénk követni elköltözött testvérünk életpéldáját, ha szeretnénk mi is annyira teljes életet élni, mint ő, akkor mit tegyünk? Mindenekelőtt higgyünk Istenben, higgyünk Jézus Krisztusban. Vegyük teljesen komolyan azt, hogy az életünk itt a földön múlandó, hogy az életünk értékei is legnagyobb részt eltűnnek. Élünk úgy, mint akiknek az élete nem csak erre a néhány földi évtizedre szól, hanem az örökkévalóságra. Ehhez pedig rendíthetetlenül kell hinnünk, hogy a Megváltó azért jött a földre, hogy az életünket megszabadítsa és megtartsa az örök életre. Az emberi élet megmaradása ugyanis nem a mi cselekedeteinken múlik, hanem Isten jóságán és erején. Ahhoz, hogy minden tettünk Isten dicsőségére legyen, ahhoz hinnünk kell abban, hogy Ő van és körülveszi, segíti, támogatja az életünket.

Természetesen tisztában vagyok azzal, hogy nagyon is megfoghatatlan mindez. Ott van a kérdés bennünk: mit jelent ez a mondat pontosan, hogy „bármit tesztek, mindent Isten dicsőségére tegyetek”? Három fontos dolgot, aminek a konkrét megvalósítására éppen Dr. Kálmán Attila mutatott példát. Isten dicsőségére élni azt jelenti, hogy amit elértem, azt nem a saját érdememnek tartom, hanem Isten érdemének. Amikor beszélek, amikor teszem a dolgaimat, akár a legegyszerűbb hétköznapi teendőimet is, azokban igyekszem Istenre mutatni. Végül pedig nem csak hiszem azt, amit Jézus tanított, hanem mindez áthatja az életemet. Ebben a hármasságban valósul meg az, hogy mindent Isten dicsőségére tesztek.

Az elméleti alapvetés után gondoljuk tovább mindezt és néha pillantsunk bele elköltözött testvérünk életébe, hogy még jobban értsük, mire tanít minket ez a bibliai szakasz. Akkor élek tehát Isten dicsőségére, hogyha nem magamnak tulajdonítom az elért eredményeket, hanem Istennek. Sokszor hangsúlyozzuk református iskoláinkban, hogy egy-egy versenyeredmény, vagy éppen kiemelkedő pedagógusi életmű nem jöhet létre a Mindenható nélkül. Ha Ő nem adja a képességeinket, ha Ő nem ad kitartást, ha nem áll mellettünk erejével, akkor nincsen eredmény. Csaknem fél évvel ezelőtt itt a református templomban voltunk együtt ünnepi istentiszteleten, amikor bejelentésre került, hogy Dr. Kálmán Attila kiérdemelte az idejé esztendőben az Eötvös díjat. Nem szoktunk templomban tapsolni, de akkor mégis megtettük. Ekkor az ünnepelt felállt a padban és az éppen elcsendesülő tapsot túlharsogva mondta, mutatóujját felfelé tartva: Soli Deo Gloria, egyedül Istené a dicsőség. Tudta, hogy mindaz, amit elért, nem a saját erejének köszönhető, hanem annak, hogy a Mindenható képességekkel, lehetőségekkel, erővel ajándékozta meg.

Azt is mondtam, hogy akkor élünk Isten dicsőségére, hogyha a szavainkkal és tetteinkkel igyekszünk Istenre mutatni. Ha éppen beszélgetünk valakivel akármilyen hétköznapi dologról, akkor sem felejtkezem el arról, hogy megemlítssem Istent. Ezen túl pedig példát mutatok arra, hogy miként lehet Istent követni a sokszor még ellenséges világban is. Elköltözött testvérünk igyekezett szép példát adni arról, hogy mit jelent egy közösséghez, gyülekezethez tartozni. Ő akkor is eljárt templomba feleségével és gyermekeivel együtt, amikor a pedagógusok közül nagyon kevesen tették ezt. Ő akkor is felvállalta a házánál tartott bibliaórákat, nagyon sokakat hitre segítve ezzel, amikor tudta, hogy az állásával játszik. Akkor is itt volt velünk az istentiszteleten, amikor már minden nehezebbé esett, mert tudta, hogy Isten örökkévaló üzenete tartja meg őt is az örök életre. Ezt a példát továbbvihetjük. Mindazok, akik itt vagyunk, erősíthetjük a hívő közösségeket, a gyülekezeteket, szerte a Kárpát-medencében és mindenütt a világon.

Végül pedig van az Isten dicsőségére való életnek egy rendkívül személyes része. Amikor megjelenik az életemben mindaz, amit hiszek. Nagyon könnyű azt mondani, hogy mienk az örök élet, mindaddig, amíg egészségben élünk. Nagyon könnyű a feltámadásról beszélni addig, amíg nem érintett meg minket az elmúlás. De hit és Szentlélek kell ahhoz, hogy minderről a nehézségben is beszélni tudjak. Hit és Szentlélek kell ahhoz, hogy még a legnehezebb helyzetben is másokat tudjak erősíteni. Hadd térjek át itt egy kicsit személyesebb hangvételre, hiszen a legszemélyesebb hitről szeretnék beszélni. Annyira megrendítő volt hallani, amikor Attilával az állapotáról beszéltünk, hogy pontosan tudta, mi fog történni. Ahogyan a matematikában kiszámíthatóak az egyenletek, úgy tudta azt is, hogy bár élete az Örökkévaló kezében van, emberileg nézve mégis készülnie kell a halálra. Elmondta nekünk, hogy „a haláltól nem félek”. Ez pedig megmutatkozott az életében. Az utolsó időkben is ott volt a humora, ami egész életét végig kísérte, mondta újra és újra a tanácsait, hiszen tudta, hogy ezekre szükségünk lesz. Ami pedig még inkább mutatta, hogy mennyire benne volt Krisztus ereje, hogy amikor mi mentünk, hogy erősítsük, hogy bátorítsuk, hogy együtt imádkozzunk, mindig feltöltekezve jöhettünk el tőle. A feltöltekezést pedig az is jelentette, hogy minden feszengés nélkül közel engedte magához azokat, akik nála jártak. Ezt a közelséget őrizhetjük meg mindannyian. Ebben az érzésben őrzöm meg én magam is az utolsó képet, ami itt a földön vele összeköt, és ami a mások felé megjelenő szeretetet mutatja. Kálmán Attila feleségével ott állt az ajtóban és úgy integetett, mintha a gyermekétől köszönt volna el.

Kedves Testvéreim! Sokféle érzés, emlék, gondolat van ma bennünk. Biztos vagyok benne, hogy mindenkinek eszébe jut egy mondás, egy gondolat, ami az életében segítette és összeköti elköltözött testvérünkkel. A mai napon földi búcsút veszünk a férjétől, az édesapától, nagypapától, testvértől, apóstól, a tanártól, presbitertől, gyülekezeti tagtól, de a felsorolás végén ki kell mondanunk, hogy mindenekelőtt Krisztus gyermekétől veszünk búcsút, aki életével példát mutatott nekünk.

Gyászoló Család, emlékező, végtisztességet tévő gyülekezet, kedves testvéreim! Ezt a mai igehirdetést befejezni nem lehet, csak abbahagyni. Befejezni ugyanis akkor tudjuk, hogyha mindenki a személyes életében viszi tovább mindazt, amit Dr. Kálmán Attilától örökségként tovább viszünk. A családtagok egymás felé bensőséges szeretettel fordulnak, a gyülekezeti tagok a hitüket minden nehézség ellenére megvallják, a pedagógusok az elhívás teljes tudatával nevelnek. Fejezzük be együtt a felszólítást: bármit is teszünk, mindent Isten dicsőségére tegyünk. Mindeközben soha ne felejtjük: Soli Deo Gloria, Egyedül Istené a dicsőség!

Búcsúzunk Dr. Kálmán Attilától
Dr. Huszár Pál, a Magyarországi Református Egyház zsinatának világi elnöke, a Dunántúli
Református Egyházkerület főgondnoka

„... eljő az óra, amelyben mindazok, akik a koporsóban vannak, meghallják az Ő szavát, és kijőnek, akik a jót cselekedték, az élet feltámadására, ...” (Jn. 5, 28-29.)

Megilletődött lélekkel, szomorú szívvel, elszoruló torokkal állok meg e ravatal megrendítő valósága előtt. Ajkam némaságra vágya, nyelvem vonakodva engedelmeskedik a vezérlő gondolatnak. Most mégis szólnom kell az ittmaradottak ősi kötelessége szerint. Szólnom kell, hogy Magyarországi Református Egyházunk Zsinatának nevében istenhozzádot mondjak Dr. Kálmán Attilának, Zsinatunk egykori világi elnökének, Egyházkerületünk néhai főgondnokának.

Fájdalmas veszteség érte Dunántúli Református Egyházkerületünket, Magyar Református Anyaszentegyházunkat és Magyar Nemzetünket. Súlyos betegségének terhét letéve hazatért Teremtő Urunkhoz a Pápai Református Kollégium Gimnáziumának egykori példás bölcsességű tanára és igazgatója, Dunántúli Református Egyházkerületünk hajdani főgondnoka, Magyarországi Református Egyházunk Zsinatának néhai világi elnöke, a Magyar Köztársaság Kormányának volt oktatásügyi államtitkára. Miként a fentiekből is látszik, az élet számos területén szolgálta példás hűséggel Anyaszentegyházunkat, Hazánkat és Nemzetünket.

A gyász torokszorító fájdalmában is az ő életéért, maradandó életművéért való hálaadás legyen az első szavunk! Szívünk mélyéből köszönjük a Minden Kegyelem Istenének, hogy őt adta nekünk, hogy eredményesen szolgálhatta Isten országa építésének szent ügyét, segíthetett református nevelésünk újra felvirágoztatásában, sokat tehetett a magyar oktatásért és nevelésért. Nevéhez fűződik a jóhírű Tatai Református Gimnázium megalapítása és elindítása. Református Anyaszentegyházunk és Magyar Nemzetünk történetében egyaránt jól cseng Dr. Kálmán Attila neve, akit az Úristen valóban királyi bőkezűséggel ajándékozott meg talentumokkal, és ő a bibliai hűséges sáfár módjára nagy haszonnal forgatta azokat.

Nekünk, még ittmaradottaknak szent kötelességünk, hogy megbecsüljük és ápoljuk életművét, hűségesen megőrizzük nekünk kedves emlékét. A búcsúzás mindig fájdalmas dolog, de református keresztyén hitünk és meggyőződésünk szerint enyhíti ezt a kellemetlen érzésünket a feltámadáskori viszontlátás boldog reménysége. Végleges távozása ellenére lélekben közöttünk marad, és például szolgál számunkra tiszta embersége, keresztyén elkötelezettsége, követésre méltóan szilárd magyarságtudata. Adja az Úristen, hogy valóban méltók legyünk örökségére. tisztelettel és keresztyéni szeretettel tudjuk megőrizni emlékét!

**„Akié a Fiú, azé az élet – Búcsúszavak Kálmán Attila urnájánál
Steinbach József, a Dunántúli Református Egyházkerület püspöke**

„Ez az a bizonyágtétel, hogy örök életet adott nekünk az Isten, és ez az élet az Ő Fiában van. Akié a Fiú, azé az élet.” (1János 5,11-12)

A Dunántúli Református Egyházkerület vezetősége, minden gyülekezete, egyházkerületünk egésze nevében olvastam itt, egykori szeretett főgondnokunk urnájánál az örök élet Igéjét.

Kiemelten tettem ezt a Pápai Református Kollégium Gimnáziuma és Művészeti Szakközépiskolája, azaz iskolánk vezetősége, tanári kara, diáksága képviselőjében is, hiszen ennek az intézménynek meghatározó időszakban volt áldott vezetője Kálmán Attila igazgató úr.

Az élet Urára, a feltámadott Jézus Krisztusra, Isten egyszülött Fiára, tekintve köszönjük meg mindazt, amit Kálmán Attila testvérünkön, főgondnokunkon és igazgatókon keresztül elvégzett közöttünk az Isten. Nem Kálmán Attila testvérünket méltatjuk, hanem Istent dicsőítjük mindazért, amit elköltözött testvérünk hitén, szaktudásán, vezetői adottságain, odaszánt életén és szolgálatán keresztül kaphattunk. Kálmán Attila hívő tanár volt: mindkettő hangsúlyos, hívő és tanár; aki nemzedékek során át biztos utat mutatott az embereknek. A matematika szépséges rendezettségének oktatásával, minden megszólalásával; iskolavezetőként, oktatásvezetőként, egyházvezetőként; egész személyiségével, egész életével az élet Urát, Jézus Krisztust hirdette. Valójában nem ő tette ezt, hanem az élő Isten benne munkálkodó Szentlelke.

Most, amikor ebben a világban elköszönünk tőle, az örök élet reménységével tesszük ezt: mégpedig a felolvasott Igéből fakadó bizonyossággal: akié a Fiú, azé az élet. Övé volt a Fiú, övé az élet.

Kálmán Attila testvérünknek volt egy jellegzetes mozdulata, amikor önátadó, az Isten dicsőségét munkáló szolgálatait megköszönték: felfelé mutatott, megváltó Urára; - aki most hazahívta, és akihez megérkezett. Az Úr adjon vigasztalást Szeretteinek, mindnyájunknak.

Hazatérése napján, a feltámadás himnusza szól hozzánk a napi Igéből: *„Eszetekbe juttatom, testvéreim, az evangéliumot, amelyet hirdettem nektek, amelyet be is fogadtatok, amelyben meg is maradtatok..., hogy Krisztus meghalt a mi bűneinkért az Írások szerint, eltemették, és feltámadt a harmadik napon...” (1Korinthus 15,1-5)*

Legyen egyedül Istené a dicsőség!

In memoriam Kálmán Attila
Czunyiné dr. Bertalan Judit köznevelésért felelős államtitkár

Tisztelt Gyászóló Család! Gyásztisztesség tévő református gyülekezet!

Amikor itt állok és Kálmán Attila búcsúztatására készülök az első érzés ami bennem kavarg, a részvét és a padosokat nézve jelenlétének hiánya mellett a **tisztelet**. Az a **tisztelet**, amit személyesen érzek. A másik a **hála**, a hála, hogy megadatott személyes ismerni őt. A harmadik a **bizonytalanság**. A bizonytalanság abban, hogy Őt ismerve mit is mondjak, amikor mi az ittmaradók búcsúzunk Tőle. Mert az sem nem illő, sem nem méltó, hogy közhelyekbe öntsük saját hiányérzetünket, amit elmenetelekör érzünk. Felsorolni az életművét illő ugyan, de kimerül a felsorolásban és nem adja vissza a benne lévő erőt, hitet, gazdagságot, csak annak sokaságát.

Emlékezzünk hát életműve helyett az életére.

Kálmán Attila életműve ismert előttünk állítsunk most itt emléket az embernek. Hiszen közöttünk élt, velünk élt – hétköznapi, egyszerű életet. Kerékpárral róttá Tata utcáit, mindenhol pontosan érkezett, nem lehetett megelőzni a köszönésben, évtizedek után is megismerte tanítványait, minden gyülekezeti alkalmon, mikor tehette ott volt, minden beszélgetésben tanított, keményen és kritikusan reagált a világ és hazánk dolgaira, közös ügyeinkre, szüntelen munkálkodott. Olyan volt, mint aki nem képes befejezni, abbahagyni – mert még dolga van....

Az emberre, aki önnönmagáról mondja ezt, amikor az ellenállás még bűn volt és büntették: „nem éreztem magam hősnak,..., inkább szerencsésnek, az Isten a tenyerén hordozott.” Mondja ezt akkor, amikor a gimnázium tanáraként, ahol 21 évig tanított nem azt tette – egyedülként-, amit a többség. Ennek személyes sorsára nézve lettek következményei, – és Ő nem veszteséggént élte meg, hanem hozzá teszi: „Ha az Isten valamit elvesz tőlünk, sokszorosan visszaadja mindazt...” És élete a példa, megsokszorozva visszakapta.

A református testvére, aki számára a gyülekezeti és imaközösség a felszabadulás és Istennel való közvetlen kapcsolat élménye volt. Vallotta, hogy az imaközösség a legszentebb, legerősebb közösség, amelyben feloldódik, kiteljesedik az ember. Akkor is volt bátorsága a lakásán a '70-es években imaórát, bibliaközösséget tartani, erdélyi gyülekezetekbe vinni tanítványait, amikor ez még nem volt divat. Aki nem csupán a tatai gyülekezetbe ment haza, hanem a Dunántúl valamennyi gyülekezetébe, a legkisebb faluba is, mert igazi testvéri közösséget talált, mert testvérként ment – nem első renden főgondnokként, tisztségviselőként kopogtatott.

A közéleti emberre, aki a szó legnemesebb értelmében volt homo politicus. Aki egyházi és világi közéleti feladatait is egyaránt szolgálatnak tekintette. Nem volt foglya ideáknak, mert egyetlen ideája volt a Krisztus – ezért szabad volt. Szabad volt vetni és aratni is. Szabad volt belekezdeni, tenni, vállalni, merni, sőt vállalni merni és menni előre. Szabad volt nem meghallani a perccemberkék kéréseit, hóbörgéseit. Szabad volt valami mellett és valami ellen dönteni. Szabad volt abbahagyni, amikor azt gondolta jónak. Szabad volt, mert szabadságát a szellem és a lélek ereje adta neki, hogy az egy örökös célnak feleljen meg – ne másnak.

A tanárra, aki minden rezzelésében tanított. Pedig szavai szerint: „Pedagógusnak nem születik az ember, hanem azzá fejlődik”. **A tanárra**, akinek hitvallása szerint „Istennek, hazának, tudománynak nevelni – ez az iskola dolga”. Hitte, hogy ez a három emel fel, tart meg és éltet tovább. Mert „Ha egy népnek elveszik a hitét, a nyelvét, a hagyományait – talajtalan”. **A tanárra**, aki ugyanakkor a gyermekre úgy tekintett, mint a legnagyobb kincsre, a tanítást nem napi rutinként élte meg, hanem szeretettel és alázattal, valahogy így: „Akármilyen nehéz az élet, a tanárokat nem sajnálni, hanem irigyelni kell, mert a világon legértékesebbel foglalkoznak: az emberi lélekkel és értelemmel, annak legfogékonyabb időszakában”. **A tanárra**, aki meghatározó volt tanítványainak, kollégáinak, szülőknél egyaránt. Szigorú és következetes. Szigora, keménysége sem a tantárgy kizárólagossága miatt vált erővé, hanem mert a katedrán azt vallotta: „amikor a földön 8 évente megsokszorozódik az ismeretanyag, mindent nem lehet megtanítani a gyerekeknek, de meg kell tanítani őket néhány dologra, logikusan gondolkodni, hogy meg tudják magukat védeni a talmitól és jó mellett döntenek, hogy tartásuk legyen, hogy ízlésük, igényességük legyen. Hogy értsenek és megértsenek...”. **A tanárra**, aki a legfontosabb „leckének” az élet tiszteletét, a család tiszteletét, a közösség tiszteletét és nemzeti értékeink tiszteletét tartotta.

Álljon itt egy történet, ami jellemzi, hogyan volt ő TANÁR: rendezvényre voltam hivatalos a Gimnáziumba. Az aulában a tanulók lelkesedve, zajongva várták az eseményt. Olyan valódi iskolai zsvaj, olyan igazi diákos hangzavar. Közeledett az ünnepi műsor kezdete. Éppen beszélgettünk. Rápillantott az órájára. Idő van – mondta. A maga törekenységével felállt, odasétált a középre. Felemelte a tekintetét és az ujját. Néhány másodpercen belül a zsvaj elcsendesült, a diákok Rá figyeltek. Minden különösebb eszköz nélkül, minden diák tudta, mit kell tennie. Egyszerre csodáltam, tiszteltem és gyarló módon irigyeltem ezért a tudásáért. Kevesekben van meg a csenddel való fegyelmezés ereje.

A tudósra, aki a matematika tudójaként tudta, a legfontosabb feladatok egyike, hogy gondolkodtatni kell a gyermekeinket és gondolkodni kell megtanítani. Hitt a tudományban és tudomány erejében. A természettudomány racionalitása erősítette a hitben, igazolta hite valóságát.

A munkás emberre, a Krisztus munkására. Aki képes volt minden dolgát úgy véghez vinni, hogy nem magát magasztalta, hanem feladatnak, szolgálatnak élte meg. Nem hitette el magával, nem hangoztatta, hogy mit tesz az miért fontos, miért teszi. Nem küldetéstudata volt, hanem küldetése. Ezért áldás volt az úton, ezért tudta fáradhatatlanul és számunkra szinte hihetetlen erővel, életenergiával, emberfeletti számszerűségben tenni a feladatait – sokszor egy időben több feladatot is viselt. És erről is így vall: „csak csatorna vagyok, aki akkumulátorról működik az lemerül, aki hálózatra van kapcsolva az minden reggel feltöltődik és újratekedi.... minden nap újratekedeni, feltöltődni, ez kegyelem...a családdal minden este letenni a bajokat, megtisztulni és erőt kérni imádságban”.

Soli Deo Gloria – Egyedül Istené a dicsőség, emberé a munka – mondta sokszor. És valóban így is érezte. Fél évszázadnál több időt töltött a katedrán. Tanított, nevelt. Tanítványai sikerében, sikerességében sokszorozódott az öröme, tudása.

Az emlékezés és búcsú végén álljon itt egy „jó tanács”, amit egyik diákja mesélt a napokban:

„A sikertelen kisemberek állítanak életükben emléket életművüknek, a sikeres embereknek az utókor állít emléket.” - így gondolkodott, amikor egy-egy elismeréssel tisztelte meg a közösség, aki szerette, tisztelte.

Az életműve hagyaték. Egy gazdag szellemi hagyaték. De ezt a hagyatékot nem ápolni kell csupán, hanem erőt meríteni belőle és továbbvinni. Azzal a makacs elszántsággal, amit Tőle tanultunk – mindenki, aki ismerte – megalkuvást nem ismerve: magyar református keresztény értelmiségiként – tolakodás, feltűnés és álca nélkül, a mai időkben nagy szükség van öröksége erejére magyarként, reformátusként, tanárként, emberként!

Soli Deo Gloria

A Boldog Feltámadás Reményében Ámen

Kálmán Attila temetésére
Michl József, Tata Város polgármestere

Szomorú Gyászoló Gyülekezet!

Tata városa nevében hálát mondunk ma a Teremtőnek, hogy ismerhettük és szerethettük Kálmán Attila tanár urat. Köszönet családjának, akik nem követelték maguknak, hanem szerető aggódással engedték, hogy a közösség is legyen, hogy életét tanítványaiért, a Tanításért áldozza.

A tanító – tanú. A mindenségről: Isten Országáról és az evilágról kell tanúságot tennie a rábízottak előtt. Mindannyiunknak az élete maga a tanúság. Kálmán Attila igazi tanújaként élt közöttünk a Teremtés csodájának, a teremtett világnak és benne az ember által felismert törvényszerűségeknek, az emberi elme nagyszerűségének. Hűséges tanúja volt az Isten szeretetnek és emberszeretetnek, tanúságot tett hűségből, egyszerűségből, alázatból, szerénységből, tiszteletből, amit csak tudott igyekezett megtanulni az Örök Tanítótól.

Első találkozásom vele, több mint harminc esztendővel ezelőtt, gimnazistaként máig bennem él. Sajnos nem tanított, de egyszer ő helyettesített valamilyen órán. Kivitt bennünket a Kálváriára, és néhány mondattal belénk égette, hogy hol is élünk mi Tataiak. Felvitt a Fellner kilátóba, s már a lépcsőn meg-megállva mondott örökérvényű, egy kamasznak is jól felfogható bölcsességeket. Egy nagyon megmaradt bennem: a falon lévő firkálmányokra, a turisták, látogatók rajzaira mutatva, csak annyit mondott:” látjátok gyerekek, a kis emberek maguknak állítanak emléket, a nagyembereknek mások állítanak”. Nem is késlekedett ebben soha, mindent igyekezett megtenni, hogy minden arra érdemes tatai emléke megmaradjon.

Mi mást kívánhatnánk most, itt hamvai előtt, mint azt, hogy igenis állítsunk emléket Kálmán Attilának az édesapának, a politikusnak, a tanárnak: az igaz embernek. De őszinte szerénysége biztosan azonnal tiltakozna, s felfelé mutatva közbe kiáltaná hangosan, hogy Soli Deo Glória!

Kálmán Attila tanár urat csak úgy őrizhetjük, hogy nem az emléket, hanem az életet, a tüzet őrizzük tovább, ahogyan ő is tette, amiből ő is élt. Kövessük azt, akit ő követett, tanuljunk attól, akitől ő tanult, cselekedjünk annak a Tanítónak az akarata szerint, akinek ő is mindig, mindent köszönt.

Isten nyugosztalja Őt!

Adja meg neki a Mindenható Isten a beteljesült örök boldogságot!